# GAZETA KRAKOWSKA

Nro 73.

Z KRAKOWA DNIA 10 WRZESNIA 1820 ROKU W NIEDZIELĘ

*Z Warszawy d. 2 Września.*

*Wypis z Protokułu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.*

Z Bożey Łaski,

MY ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyy Król Polski &c. &c. &c.

Zważywszy, iż chwilowa zmiana w odbywaniu spraw administracyynych Naszego Królestwa Polskiego, przynieśćby musiała przerwę dobru kraiu i służby publiczney szkodliwą: postanowiliśmy i stanowiemy co następuie:

Art. I. Wyiąwszy prace ściągaiące się do przyszłego Seymu, których decyzyią Sobie Samym zachowuiemy; Namiestnik Nasz w Królestwie Polskiem wykonywać będzie przez cały ciąg teraźnieyszego pobytu Naszego w temże Królestwie, władzę iaką mu nadaliśmy pełnomocnictwem z dnia $\frac{17}{29}$ Kwietnia 1818, w całey iey rozciągłości i zupełności.

Art. II. Wykonanie ninieyszego postanowienia Naszego, które w Dzienniku Praw ma bydź umieszczonem, Namiestnikowi Naszemu polecamy.

Dan w Warszawie d. $\frac{16}{28}$ Sierpnia 1820.

(podp.) *ALEXANDER.*

przez Cesarza i Króla

(L.S.) Minister Sekretarz Stanu

(pod.) *Ig: Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem:

(L.S.) Minister Sekretarz Stanu

(pod.) *Ig. Sobolewski.*

Minister Sprawiedliwości

(pod.) *M. Badeni.*

*Z Paryża d. 21 Sierpnia.*

Podług dziennika Paryzkiego uwięziono d. 19 b. m. około 25 podofficerów i officerów aż do stopnia kapitana z powodu ostatniego spisku; 3 lub 4 należą do 5go pułku gwardyi Królewskiey, reszta do legionów departamentowych w Paryżu stoiących. Główną rolą grać miał Kapitan od północnego legionu Dequevauvillers, który niegdy w gwardyi Miurata służył. Kapitan od legionu Meurty uciekł. Obwiniaią go, że on pieniądzmi usiłował żołnierzy uwieść. Lecz zdaie się, że nie obiawiono żołnierzom zamiaru spisku, który dążyć miał do zabicia Króla, Xią-

żąt Królewskich i do 60 osób, ogłoszenia Cesarzem Napoleona 2go, a Xcia Eugeniusza (Beauharnais) rejentem. Większa część spiskowych officerów znaydowała się dawniey na połowie żołdu i przez przeszłego Ministra woyny iest w aktualney służbie umieszczona. U żołnierzy nie zdawali się mieć żadnego wpływu, bo przyn ymniey przy uwiezieniu trzymaiącego straż w Vincennes officera nie opierali się będący pod nim żołnierze. Ogień w Vincennes miał bydź przez nieostrożność fajerwerka zapuszczony, Legijon Meurty musiał nazaiutrz z Paryża wyciągnąć, i pałac Tuilleries został w wieczór zamknięty. D. 20 pokazał się Król ludowi z ganku, którego miano za zabitego, i powitano go: Niech żyie Król! Niech żyią Burbonowie! Król rzekł donośnym głosem: " widzicie, przyiaciele, że iestem zdrowy. „ Od niejakiego czasu przechodzili się ludzie podeyrzaney postawy około koszar, iak pospolicie dziać się zwykło przed wielkim wypadkiem, i mowili z żołnierzami. Rozpuszczono oraz wieść, że Bonaparte umarł, dla przygotowania umysłów do zaprowadzenia dla iego syna rejencyi. Jak się zdaie były rzeczy d. 19 w wieczór do wybuchnienia przygotowane; ale o godzinie 7 zebrali się wszyscy urzędnicy policyi, a do godziny 11 byli iuż wszyscy spiskowi uwięzionemi. Mało brakowało (dodaie gazeta Francyi) iż Francyia za obudzeniem się nazaiutrz nie znalazła się pod iarzmem garstki awanturników politycznych i zdrayców, którzy spiknęli się na zgubę oyczyzny; pod iarzmem tego awanturnika, który Francyią ambicyi swoiey poświęcił, i po dwa razy ściągnął na nią zniewagę, raz przez Brandeburgską milicyią, a drugi raz przez Dońskich Kozaków. Rzetelni ludzie przewidowali to oddawna, i ostrzegali Rząd o grożącem niebezpieczeństwie, z którem nieukrywali się nawet nieubłagani nieprzyiaciele prawney władzy, następcy Króloboyców, pochlebcy zbroyney tyranii i liberaliści. Rzućmy okiem na ulotne ich pisma, gazety, wnidźmy na ich schadzki, a usłyszemy iak wychwalaią Quirogów i Pepe. Spisek obywatelski liberalistów wstrzymany został przez zmianę ustawy o obiorach, i zdaie się, iż zamienili go na woyskowy.

Monitor usiłuie dowieść, iż rewolucyia Neapolitańska wcale z innych iak w Hiszpanii pochodzi przyczyn. Czyliż Neapol, zapytuie się, ucierpiał przez długi oddział od swych osad? Czyliż skarb iego obładowany iest długami? Bynaymniey! gdyż po Francyi skarb Neapolitański znayduie się w naylepszym stanie. Nie nastąpiła także z powodu Despotyzmu Monarchy, bo ieżeli głos Europy nie kłamie, Ferdynand iako dziedzic imienia i dobroci Burbonów był od swoiego ludu iako oyciec kochany. Neapol winien także Burbonom, iż zachodzące często pod przeszłemi Rządcami rewolucyie zawsze zniweczanemi były. Nowa rewolucyia w Neapolu nie znayduie zatem ani w położeniu, ani dobru lub źle zrozumianey korzyści kraiu żadnego usprawiedliwienia. Oprocz tego rewolucyia w Hiszpanii niema żadnego wprost na resztę Europy wpływu; ale rewolucyia w obu Sycyliiach ściągnąć może pożar powszechney woyny. Nie chcemy tu wchodzić w obowiązki, które Opatrzność na Monarchów wkłada, względem zasłonienia swoich ludów przeciw bezpraw-

nem przedsięwzięciom. Lecz prawa, któremi się lud iaki rządzi, nie powinny bydź wedle czyiegoś widzi mi się zmieniane; bo gdyby los obywatelskiey społeczności zawisł od miecza śmiałego żołnierza, tedy rzetelni ludzie podlegaćby musieli krwawemu rewolucyi berłu. Gwałtowny czyn nie może bydź źrodłem porządku, a ustawy, które Monarsze i ludowi narzucone zostały, nie zasługuią na święte imie ustaw.

— Dnia 25. —

Rozporządzeniem Krolewskiem zwołany iest sąd Parów, dla sądzenia uwięzionych iuż i ieszcze odkryć się mogących stronników kary godnego spisku. Radca stanu Ravez mianowany iest Jeneralnym Prokuratorem, a P. Jacquinot-Pampelune ieneralnym Patronem przy tym wysokiem sądzie.

Sąd instrukcyiny trudni się urządzeniem tey sprawy, i zdaie się, iż z powodu zeznań nastąpiło wiele uwięzień. Wymieniaią między innemi Podpułkownika Denzel i do 7miu officerów od 5go pułku gwardyi Królewskiey, pomiędzy któremi znayduie się kilku, którzy winni swoie wyniesienie i ordery Xięciu Angouleme, a ieden z nich utrzymywał siebie i matkę z pensyi, którą mu Monsieur wyznaczył. Właściwem stokiem spisku był legiion Meurty, (z którego 22 officerów uwięziono) żołnierze iednak nic o nim nie wiedzieli, i przy odciągnieniu z Paryża żalili się: iż za przestępstwo kilku kollegów pokutować muszą. W ulicy Montmartre mieli spiskowi główny swoy klub, w którym Kapitan Steuerman, iak się nazwał, (zapewne uwięziony Dequevauvilliers) nader był czynnym. Z początku chcieli spiskowi, iak słychać, dnia 15 b. m. (w imieniny Napoleona) rzecz swoią rozpocząć; ale gdy nie ukończyli ieszcze wszystkich przygotowań, odłożyli ią do 25 b. m. (imienin Króla). Na wiadomość, że Rząd uwiadomiony iest o ich zamachu, doradzał Kapitan Steuerman, aby rzecz przyspieszyć; aleć uprzedził ich Rząd zapobiegaiąc niepotrzebnemu krwi rozlewowi. Wierny Sierżant 2go pułku gwardyi miał naypierwszy Rząd o tem uwiadomić. — W skutek przedsięwziętych środków przeciw odkrytemu spiskowi został dnia 19 o godzinie 7 wieczorem zamek Louvre, na którego dziedzińcu postawiono Batalion gwardyi, zamknięty. Spiskowi mieli bowiem opanować Louvre i wielką galeryią muzeum dostać się aż do pokoiów Królewskich, gdy tymczasem uwiedzeni żołnierze zatrudnić mieli straż zamkową na placu Karuzelowym.

Zaraz d. 20 wszedł tu z Ruel Szwaycarski pułk gwardyi Królewskiey. Legiion niższego Renu ieszcze się tu znayduie, ponieważ nie należał do spisku. Ogółem wszystkie woyska, których koszary Minister woyny zwiedził, okazały naywiększy wstręt przeciw uknowanemu spiskowi, podczas którego wedle znalezionych listy paść miało na samem początku 52 osób ofiarą.

*Z Londynu d. 25 Sierpnia.*

Gdy dnia 19 Jeneralny Prokurator zaczął czytać oskarżenie przeciw Królowey, uderzył piorun niedaleko izby wyższey. (*) Prokurator ubolewał na wstępie swoiego oskarżenia, iż z obowiąz-

(*) Pisma Ministrowskie twierdzą: że piorun właśnie w ten czas uderzył, gdy P. Brougham chciał Jen. Prokuratorowi twierdzenie przerwać: "iż Królowa z własney chęci opuściła Anglią."

ku swoiego urzędu przywieść musi rzeczy, które w każdym dobrze wychowanym i obyczaynym człowieku wstręt sprawić powinny. Zaczął rzecz swoią od wyiazdu Królowey r. 1814 z Anglii i pszyszedł na pierwszy wstęp Bergamiego do usług Królowey w r. 1814 w Medyiolanie w niskim stopniu gońca, i opisywał iak nieszczęsna miłość Królowey wszczęła się do tego człowieka, iak postrzegały ią co raz bardziey otaczaiące Królową osoby, aż nakoniec publicznie z naywiększą bezwstydnością prowadzoną była. Aż do przybycia Królowey dnia 8 Listopada 1814 sypiał zawsze przy niey chłopczyna Austyn (wychowaniec Królowey.) D. 9 ustąpić musiał z swoiego mieysca do dalszego pokoiu, pod pozorem, iż nie przystało, aby przychodzący do pewnych lat chłopiec sypiał w iey pokoiu. Bergami zaś, który zawsze ieszcze był tylko służącym i nawet żonatym, otrzymał do sypiania mieysce tuż przy pokoiu Królowey i oboie przez galeryią, którą Królowa urządzić kazała, schodzili się z sobą, tak iż służące postrzegały co rano, że łóżko Królowey nie było naruszone, w Bergamiego zaś, iż dwie osoby leżały. Pewnego razu dała Królowa w Neapolu bal maskowy, na którym pokazała się iako chłopianka Neapolitańska; lecz niedługo pozostała w tem ubiorze, powróciła do swych pokoiów, wysłała wszystkie kobiety, kazała zawołać Bergamiego i za iego iedynie pomocą przebrała się za geniusza historyi. Przebiór ten, albo raczey zupełne obnażenie było nader nieprzystoyne. W krótce potem powróciła powtórnie do swych pokoiów, przebrała się za Turczynkę, a Bergami za Turka i oboie przybyli na bal, na którym znaydował się cały Dwór i szlachta. Bergami niepozostał tam długo, musiała go zapewne spotkać nieprzyiemność, powrócił do domu, za którym w krótce Królowa przybyła i prosiła go usilnie, aby z nią nazad powrócił; lecz on niechciał. Gdy pewnego razu uderzył go koń, przydała mu własnego służącego do usług, który obok iego pokoiu sypiał, i słyszał 3 do 4 razy, gdy pospili się domownicy, iak Królowa do Bergamiego przechodziła i wzaiemnie się całowali. Podczas lądowych i morskich swoich podróży, takie poczyniła urządzenia, iż zawsze iey goniec znaydował się przy niey, którego podówczas wyniosła na swoiego szambelana, złotym łańcuchem i Sukniami udarowała, zawsze do swoiego stołu brała i swoim przyiacielem, kochanym i sercem nazywała. Dnia 6 Stycznia popłynęła na okręcie Clorinda z swoim owczesnym szambelanem do Syrakuzy. Waleczny Kapitan Pechell, dowódca tego okrętu, prosił iey, aby go ochroniła od poniżenia zasiadania u iednegoż stołu z człowiekiem, którego znał niedawno iako gońca. Zdawała to czuć Królowa; ale żeby się nie pozbawić towarzystwa Bergamiego, wolała oddalić od swoiego stołu Kapitana, i iadała z Bergami, iego siostrą Hrabiną Oldi. &c. — Tu opisuie Prokurator dalsze podróże Królowey, podczas których tak na okręcie, iako i lądzie zawsze Bergami obok niey sypiał, przyozdobienie go wielu orderami i godnościami, i przyięcie nakoniec do swych usług i Dworu całey iego rodziny, wyiąwszy iego żonę. W

podróry z Jaffa do Włoch postrzeżono Królową siedzącą na iego kolanach i ściskaiącą go; kazała nawet sporządzić kąpiel, w którey sama z niem zamknęła się. W pałacu iey Esto przy Como dawane były wystawienia teatralne, do których Królowa wchodziła, a Bergami grał zawsze rolą iey kochanka. Kupiła mu wieś, która nazywa się Bergami czyli Barona, a w tey zachodziły sceny podobne do burdelowych. W Karlsruhe zastała iedna z iey panien Królową siedzącą na Bergamiego łożku, w którym leżał, i ściskaiącą go. Rapport ten zachodzi aż do ostatniego bawienia Królowey w Pesaro i przywodzi niektóre dawnieysze zdyścia, a między innemi, iż ze wschodu przywiozła Turka, nazwiskiem Mahomet, któremu w Este przypatrywała się, gdy w naywstydliwszey postawie przed nią stanał. Jako też, iż od poznania się z Bergamim, zaniechała zupełnie obrzędów protestanckiey Religii, i uczęszczała z nim do Katolickich kościołów i w nich klękała.

Po odczytaniu tego aktu oskarżenia wniosł Jeneralny Prokurator, aby świadków przywołano. Na wniosek atoli Lordów Erskine i King postanowiła izba, aby świadkowie po wysłuchaniu zamkniętemi zostali, iżby, ieżeli fałszywie świadczyć będą i krzywoprzysięstwo popełnią, ukaranemi bydź mogli.

Gdy d. 21 zaięła Królowa mieysce swoie, przywołał Instygator publiczny świadka Teodora Majocchi. Jest on średniego wzrostu i przystoynie ubrany. Jak tylko Królowa rzuciła na niego okiem, krzyknęła przeraźliwem głosem: " Teodor! o nie, nie! skoczyła z krzesła i oddaliła się do ubocznego pokoiu. Posłała za nią Pani Hamilton. Widoczny przestrach i krzyk Królowey, przeraziły wszystkich Parów i słuchaczów, iak gdyby iskra elektryczna; spoglądał ieden na drugiego i zdawał się zapytywać: coż to ma znaczyć. Królowa miała wprawdzie wiedzieć, iż Majocchi, któremu gdy u niey za gońca służył, wiele dobrodzieystw wyświadczyła, ma przeciw niey świadczyć, jednak aktualny iego widok przeraził ią. Przeminęło kilka minut, niżeli słowo przemówiono. Tu świadek i oba tłumacze wykonali przysięgę. Margr. Spinetta iest tłumaczem z strony korony, a P. Beneditto Cohen, którego obrońca Królowey P. Brougham przyprowadził. Jeneralny Prokurator rozpoczął swoie badania. Swiadek dał na wszystkie pytania, które mu czynione były, dosyć zaspokaiaiącą odpowiedź i zdawał się potwierdzać twierdzenie Jen. Prokuratora, że widział iako Bergami całował Królową. Na pytanie; czyli sypialne pokoie w Karlsruhe Królowey i Bergamiego blisko siebie były? rzekł tłumacz, iż świadek daie dwie znaczną odpowiedź, i że słowo Włoskie, którego użył, znaczy daleko i blisko, a zatem Lordowie mogą wybrać pierwsze lub drugie. (Smiech.) Na żądanie P. Brougham ponowione zostało pytanie, na które wypadła odpowiedź: bardziey bliskie, iak dalekie. Nie mogąc dokładnie określić tańców Turka, wystawił ie iako nieprzystoynie pantomiczne. Tu zaczął mu P. Brougham odwrotne czynić pytania. Majocchi nie mógł sobie przypomnieć wielu okoliczności, które służyć miały do wyiaśnienia powyższych iego wyznań, i na wszystko odpowiadał, iż nie może sobie przypom-

mieć. Przyznać iednak musiał sprzeczność w przeszłey swoiey odpowiedzi, że w Neapolu r. 1814 było inne ieszcze wniyście między sypialnym pokoiem Królowey i Bergamiego, iak przez iego izbę. Tłumacz żalił się na tępy iego umysł, ponieważ naypospolitszych wyrazów zrozumieć nie może, i nie wiedzieć iak mu pytania zadawać. Wiedzieć i to należy, że Majocchi na zapytanie wyznał: iż utrzymywany był przez Angielskiego Posła w Wiedniu, Lorda Stewart, i nieco pieniędzy na swoie potrzeby dostał.

D. 24 żądał P. Brougham, aby Majocchi był ieszcze raz przywołany, gdyż uczynić mu ieszcze ma niektóre ważne pytania. Okazało się bowiem (jak list w gazecie Times P. Marsh z Glucestru wczoray umieszczony dowodzi) że Majocchi długi czas służył w Glucestrze u P. Hyatt, i tam do wielu ludzi z naywiększem uszanowaniem o Królowey mówił, nazywał ią naylepszą kobietą, lecz także wygadał się, że mu ofiarowano znaczne pieniądze i dożywotni urząd, ieżeli zechce przeciw Królowey świadczyć. Lubo P. Brougham nie wydał się o co chce go się ieszcze pytać, przybył iednak Majocchi tą razą bardzo pomięszany, i upraszał Lordów przez tłumacza, aby zapewnionemi byli, iż za rzetelność przeszłych swoich zeznań życiem ręczy. Po tym wstępie nastąpiły przeciwne pytania. Po nim słuchanemi byli Kapitan Paturzo, który zawiozł Królową do Tunis i Kapitan Gargulio. — Przyiaciele Królowey poczytali P. Brougham za złe, iż dozwolił świadkowi Majocchi, iako Katolikowi, na rotę Angielską przysiądz, z czego wszczęła się wczoray sprzeczka; lecz ugodzono się, iż dosyć iest, gdy świadek wyzna: iż przysięga iest dla niego obowiązuiącą. — Przyiaciele Królowey nie są także kontenci, iż świadkom dozwolone iest spólnictwo, a mianowicie słuchanych z niesłuchanemi. —— Swiadkowie słuchanemi są daley, i Królowa raz tylko oddaliła się z izby. Siedzenie iey iest o 3 kroki od kraty, tak iż może widzieć i słyszeć świadków.

Artykuł gazety Wiedeńskiey, w którym Lord Stewart zadaie Majocchiemu kłamstwo, że był przez niego utrzymywany, wielkie sprawił tu wrażenie, ponieważ sprzeciwia się iego zeznaniu, przeciw czemu gazeta Times mocno powstaie. Lord Ellenborough uczynił także w wyższey izbie uwagę, iż to iest potwarz na Lorda Stewart rzucona. (*)

Jeden z Parów proponował, aby wybrać 100 Parów, a z tych znowu 12 i sądzić Królową w kształcie formalnego sądu przysięgłych. — Lord Liwerpool zapewnił, że bil nie iest wprowadzony do izby w celu, aby Król ożenił się powtórnie i nie wie, aby taki był zamysł J. K. Mci. Rozwód nastąpić koniecznie musi, ieżeli obwinienia dowiedzionemi zostaną; lecz pragnie, aby Królowa ile tylko można nayłagodniey ukaraną została.

Na zapytanie w izbie niższey czyli Rząd nasz przyiął na siebie obowiązek działania czynnie, gdyby oprócz Francyi w innych kraiach zaszły rewolucyie i czyli Rossyia wezwała go do wspólnego dzia-

(*) Gazeta powszechna umieściła podobnież doniesienie, ale na zaprzeczenie Angielskiego Posła w Wiedniu, oświadczyła: iż korrespondent iey nie zaręczył za wiadomość, że Majocchi utrzymymany był kosztem Angielskim w Wiedniu, ale powziął ią od samego Majocchi.

łania przeciw Hiszpanii, odpowiedział Lord Castlereagh, iż nie zdaie się bydź wcale myślą N. Cesarza Rossyyskiego wystąpić z siłą, dla obalenia zaprowadzonego iuż urządzenia. Nie zaszły także żadne obowiązki pomiędzy sprzymierzonemi Mocarstwami względem zayść mogących niebezpieczeństw rewolucyynych; traktatem tylko Paryzkim r. 1814 obowiązały się naradzić pomiędzy sobą, gdyby zaburzenia Francyi zagrażać miały spokoyności i bezpieczeństwu innych kraiów Europy, ale to nie pociąga za sobą wzaiemnego należenia do woyny.

Pisma tuteysze twierdzą, iż Poseł Austryiacki, Xże Esterhazy, podczas ostatniego posłuchania uczynić Królowi miał ważne przełożenia względem spraw Włoskich i oświadczyć, iż woyska Austryiackie osadzą kraie Papiezkie. — P. Canning miał w ważnych zleceniach do Wiednia poiechać.

Dwory Wiedeński i Petersburgski donieść miały Rządowi naszemu, że gdy pięć lat upłynęło, na przeciąg których ręczyły razem za więźnia na wyspie S. Heleny, przeto ustał ich w tey mierze obowiązek i nie poszlą tam w ecey kommissarzow swoich.

Król bawi ciągle w Windsor i często się przeieżdza.

Dziennik Statesman tak pisze o rewolucyi Neapolitańskiey: "Znowu nagła i zupełna rewolucyia, którą nie reformatorowie, ale żołnierze zdziałali. Co za nauka dla Rządów, które w czem innem nie w miłości ludu pokładaią ufność!„

*Z Bruxelli d. 26 Sierpnia.*

Onegday obchodzona była w całem Królestwie z wielką uroczystością rocznica urodzin Monarchy naszego, który 43 rok życia zaczął.

Słychać tu, iż znayduie się teraz we Francyi ajent Królowey Angielskiey, który chce dla niey wielką wieś przy Senart kupić. — Z Paryża przysłano do granicy opisy wielu zbiegłych officerów, którzy do ostatniego spisku należeli.

*Od brzegów Menu d. 26 Sierpnia.*

Pruski Radca stanu Klüber poiechał z Frankfortu do Xięcia Kanclerza stanu Hardenberga do Pyrmontu.

Arcyxiąże Franciszek Karol, drugi syn N. Cesarza Austryiackiego, zwiedza teraz Illiryią. Dnia 16 przybył do Idryi, obeyrzał tameyszą kopalnią merkuryuszu, fabryczne gmachy, i udał się daley.

*Z Włoch d. 14 Sierpnia.*

Król Neapolitański przyszedł do zdrowia i dnia 3 b. m. pierwszy raz wyiechał. Wszędzie był od ludu z naywiększemi dowodami miłości przyymowany.

Xiąże Cariati powrócił z Wiednia, dopełniwszy, iak Neapolitańskie gazety głoszą, celu swoiego poselstwa (Jakże lud oszukuią!)

— Z Messiny nadeszła następuiąca wiadomość: Około 250 żołnierzy z stoiącego w Syrakuzie tymczasowego batalionu uciekło z bronią i taborami i udali się ku Katanii, gdzie tylko 40 ludzi osadą stało. Liczba tych zbiegów wzrosła do 400. Tymczasem dowodzący jenerał z trochą woyska, które mógł naprędce zebrać i pewną liczbą mieszkańców mieyskich iak i wieyskich wyruszył przeciw nim i dognał ich nad rzeką Fimeto o 8 mil od Katanii. Przyszło do

kilku utarczek, w których 200 zbiegów schwytano, 20 zabito lub raniono, a reszta rozbiegła się na wszystkie strony. Mięszkańcy Lentini uderzyli na iedną ich kupę i wybili. Poymani zostali do Katanii zaprowadzonemi, a ztamtąd pod strażą na statku daley odesłanemi.

Listy z Rzymu donoszą, iż w państwie Kościelnem, a mianowicie w Marchiiach i Legacyiach uwięziono wiele osób przez przezorność i codziennie zwiększa się ieszcze ich liczba — W samem Rzymie ma Rząd baczne oko, aby przykład w ościennym kraiu nie znalazł naśladowców, na których nigdzie nie zbywa. Podwoiono straże przy więzieniach i skazanych na kary więźniów przeprowadzić chcą z Colosseo do zamku S. Anioła. Obywatelska gwardyia ma bydź powiększoną, w którey Rząd naywiększą pokłada ufność, bo zna przychylność obywateli i średniey klassy ludzi, z których się składa, do porządku.

Oyciec S. wyznaczył kommissyią z 4 Kardynałów, 4 Prałatów i 3 Teologów do rozpoznania znalezionego pod wielkim Ołtarzem w Kościele Alsisi ciała, która uznała go bydź ciałem S. Franciszka Serafika.

Kommissyia zdrowia w Genui uwiadomia, że ieden rozbóyniczy okręt pod banderą Grecką złupił Hiszpański okręt a dywizyia Algierskiey flotylli pod wyspą Elbą zabrała 3 Toskańskie okręty.

— Dnia 16. —

W Rzymie rozchodzi się pogłoska, że mieszkańcy Benewentu za uproszonem wstawieniem się Królewica Jen. Wikaryusza obu Sycyliy proszą Oyca S. o przebaczenie. Oyciec S. odpowiedział Posłowi Neapolitańskiemu, iż zbuntownikami nie należało by zawierać ugody; ale przez wzgląd na wysokiego Pośrednika, chce iednak Benewentowi udzielić łaskę, skoro do swoich obowiązków powroci.

Królewic Jeneralny Wikaryusz wezwał na pismie Ministra woyny, aby mu podał myśl swoią względem rozpuszczenia iak nayprędzey batalionu cudzoziemskiego z Albańczyków złożonego, gdyż pod konstytucyynym systematem nie może ten batalion dłużey zostawać w służbie, a on (Królewic) chce tylko otoczyć się woyskiem z kraiowców złożonem.

Okręt z Trapani w Sycylii przywiozł do Neapolu pomyślną wiadomość o skłonnościach tamteyszych mięszkańców.

Do Liworna zawinął dnia 15 b. m. z Malty okręt Angielski, na którym znaydował się Jenerał Nugent, i po odbytey kwarantannie wysiądzie na ląd.

Wiadomość o zawartym pokoiu z Ali Baszą Janiny wcale się nie potwierdziła; owszem rozpoczęły się iuż nieprzyiacielskie kreki pomiędzy iego i W. Sułtana woyskami. Stoczonych iuż zostało kilka potyczek, w których woyska Ali Baszy zawsze pobite zostały. Ciasne wąwozy, które od Titala do Janiny prowadzą, osadzone ieszcze są woyskiem Ali Baszy, ale miasto Titala poddało się woyskom W. Sułtana. Zamek Lepanto znayduie się także w ręku tegoż woyska, którego bramy otworzyli mu wstawieni tam przez Ali Baszę 2000 Albańczyków. Ali Basza iest iuż z urzędu złożony, a na iego mieysce mianowany Wielkorządcą ten sam Basza Bey, na którego zabicie on przed niejakim czasem w Stambule Arnautów nasadzał.

# DODATEK DO Nro 73. GAZETY KRAKOWSKIEY

## Z KRAKOWA DNIA 10 WRZESNIA 1820 ROKU W NIEDZIELĘ


— *Z Krakowa.* —

Przepowiedzenie nadzwyczaynych ziawisk Przyrodzenia, byleż tylko zprzybliżeniem sprawdzone, są tryumfem poięcia ludzkiego. — Urzeczywistnienie ich z dokładnością są oraz oznakiem doskonałości nauki.

Dla zaćmień słonecznych, ieżeli te procz dogodzenia ciekawości maią oraz służyć do dokładnego wyznaczenia mieysc ziemskich i dalszego doskonalenia nauki, potrzebnemi są tablice słoneczne i xiężycowe, których doskonałość stosuie się do obecnego stanowiska nauk astronomicznych. — Dobroczynnym wpływem opieki Naylaskawszych Xiążąt, zaszczycone tuteysze Obserwatorium, posiada iuż takowe tablice i niektóre zasiłki usposabiaiące go do coraz świetnieyszego wywięzywania się Im z wdzięczności i służenia nauce. — Licznie zgromadzeni i dostoyni goście obecni podczas obserwacyi wielkiego zaćmienia Słońca dnia 7go Września, mieli powód do przeświadczenia się choć w części o użycu tych korzyści, porównywaiąc rzeczywistość z okolicznościami zaćmienia rysunkiem wystawionego. — Niektóre tylko wprawdzie mogły bydź z tych okoliczności dostrzeżone dla padaiącego deszczu przy początku i przy końcu zaćmienia; usunięcie się iednak nieco chmur przy środku zaćmienia i wynurzenie się z nich Słońca dozwoliły wymierzyć dokładnie Mikrometrem wielkość zaćmienia. Szerokość pozostałego świetlego paska słonecznego u góry miała blisko cala, zgodnie z rozwiązaniem graficznem, uobecniaiącym niiako i pozostałe niewidziane zaćmienia okoliczności. — I tak, początek tego zaćmienia na ziemi przypadł, gdy w Krakowie była 12go. 42*min.*; koniec o 6go. 2*m.* Zaćmienie to widzianem było w całey Europie, w północney Ameryce i Afryce i zachodniey Azyi. W środkowey zaś Europie, szczególniey w Niemczech, w nieznaiomych północny Ameryki kraiach, w północnym Egipcie i w Arabii było środkowem i obrączkowem.

Przeleciał więc cień xiężycowy na ziemi łuk od 65 stopniów, zaczem prawie po 3 mile na iednę minutę. Co za niezmierna bystrość! — Wyznaczenia

takowe są interesującemi, a pokazując mieszkańca ziemi gdy się zapędzi w rozważaniu systemu świata i ustaw Przyrodzenia, wskazuie mu iego nikczemność obok wzniosłości przeznaczenia. — Jakoż gdy takowe może czynić odkrycia stawa w Królestwie wyobrażeń przy zasłonie świątyni taiemnic Przyrodzenia, a niebędąc w stanie iey uchylenia musi przestawać na oddawaniu z pokorą hołdu pierwotney sile.

Ostatnie to wielkie zaćmienie, któremu rownaiące się nietak prędko nastąpi, było wielu zagranicznych rozpraw celem.

Teorya zaćmień Słonecznych, Księżycowych i Okultacyi gwiazd, z dawnieyszem i świeższem rozwiązaniem ważnego ich Zadania, znayduie się w Rocznikach Tow. Krak. P. N.

*J. Ł.*

---

*Wyznaczony od Dozoru Głównego Szkół początkowych W. M. Krakowa i iego Okręgu.*

W moc Uchwały Statutu urządzaiącego Szkoły początkowe po odbytym ścisłym Examinie w Pensyi Przywileiem od Dozoru Głównego upoważnionym w Domu Państwa: Alexandra i Klary Tavernier małżonków w dniu 21 Lipca 1820 zastał uczących się Panien w Liczbie 14tu. Te podzielone na klass 3 w każdym oddziale Naukowym, to iest: początkuiących, postępniących i doskonalących się w ięzykach Polskim, Francuzkim, Niemieckim, w naukach Religii, Historyi Swiętey, Historyi Powszechney, Geografii, Nauce Rachowania, Kaligrafii Polskiey, Francuzkiey i robotach ręcznych, ponad rzeczywiście z ukontentowaniem dokładność, pilność i gorliwość Nauczycielki JP. Klary Tavernier; okazała się w obyczaiach Uczennic moralność postępek w Naukach dawnych, że tak Rodzice maiący w tey Pensyi swe Córki, iako i Rząd opiekuiący się Instytutem Naukowym, niezostał zawiedzionym w swym oczekiwaniu. Dowód oczny Rodziców przytomnych Examinowi iest zaręczeniem. A postępek w naukach nagrodą pracy i starania czułey i gorliwey Nauczycielki i Nauczyciela. Chlubą dla podpisanego iest rękoymią, iż coraz większy postępek w naukach pomnożonym zostanie. Swiadectwo niniéysze dla tym przekonania mocnieyszego ręką własną potwierdzam. — W Krakowie d. 22 Lipca 1820 roku.

*X. Jan Dzianott,*
Sędzia Pokoiu W. M. Krakowa Okręgu Igo Członek Dozoru Głównego Szkół Początkowych Delegowany.

*Z Wiednia d. 1 Września.*

J. Królewicowska Mość Xiąże Kambridgi przybył tu z Londynu zeszłey nocy i wysiadł do C. K. zamku. Ma on się udać, iak słychać, na odbydź się maiące obroty woyskowe pod Pestem.

Dzisieysza gazeta Dworska zawiera co następuie: "Podług doniesień z Klagenfurtu pod dniem 28 Sierpnia przybył tam dnia tego iadący z Neapolu na Posła do Wiednia Xiąże di Gallo. Lecz iak słychać czeka iuż tam na niego rozkaz Nayiaśnieyszego Cesarza, aby daley nie iechał."

J. C. K. Mość wyrokiem swoim z dnia 2 Czerwca r. b. mianował nayłaskawiey Proboszcza w Coroetto, X. Jana Ca-

steinnovo, Biskupem w Como, a Prałata w Casalmaggiore, X. Piotra Mola, Biskupem w Bergamo.

*Z Madrytu d. 10 Sierpnia.*

D. 1 b. m. Minister woienny wniosł do Stanów proiekt, aby zamiast dotychczasowych prowincyionalnych milicyy, urządzonych było 73 bataliionów narodowey milicyi. Stany odesłały ten proiekt do woyskowey, a prośby kilku właścicielów maioratów, aby wolno im było one sprzedać, do kommissyi prawodawczey. — Dnia 2 uchwaliły Stany na wniosek kommissyi skarbowey sprzedarz dóbr narodowych na zaspokoienie wierzycielów kraiowych. Kommissyia Duchowna wniosła, aby uchwałę względem sekularyzowania mnichów, rozciągnąć i na zakonnice, aby Biskupom zalecić, żeby ie zasłaniali przeciw prześladowaniu przełożonych, a mieyscowem władzom aby zaraz czyniły zadosyć ich żądaniu. Wszystkie te wnioski przyięte zostały. — Dnia 9 ciągnęły się daley spory, względem postępku Kapitana gwardyi Margr. Castellar, który za pismo kazał subalterna uwięzić, i nakoniec większością 104 głosów przeciw 47 uchwalono, iż ma bydź sądzony.

Jenerał Morillo odezwą z dnia 12 Czerwca w Karakas wydaną wezwał wszystkich wychodźców z stałego lądu do powrotu, dla używania domowego szczęścia i swobod reprezentacyynego Rządu; J. K. M. kładzie im tylko warunek, aby konstytucyią zaprzysięgli.

## TEATR NARODOWY.

W Poniedziałek, to iest: dnia 11 Września r. b. Towarzystwo Aktorów Narodowych ze Lwowa przybyłe, będzie miało zaszczyt dać przedstawienie Komedyi w 3 aktach z francuzkiego P. Duval, pod nazwiskiem: MŁODOŚĆ HENRYKA V. Po którey nastąpi Opera w 1 akcie z muzyką Karola Kurpińskiego, pod nazwiskiem: ŁASKA IMPERATORA. — Na zakończenie, iako w rocznicę Uroczystości zaprowadzenia Konstytucyi W. M. Krakowa i iego Okręgu, przedstawiony będzie stosowny OBRAZ.

Między Obrazem a ostatnią Sztuką, JPan Szwaczyński grać będzie na Skrzypcach Waryiacyie Rodego.

## DONIESIENIA

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu, z mocy Uchwały Senatu Rządzącego w dniu 4 b. m. do Nr. 2,683 zapadłey, do publiczney podaie wiadomości, iż gdy licytacyia sprzedaży Domów Akademickich pod Nr. 274 przy ulicy Gołębiey położonego, i Nr. 309 przy ulicy Wiślney i Gołębiey narożnie stojącego, na terminach dwóch skutku nie odniosła, przeto zniżywszy iedną czwartą część pretii fisci tych Domów, uwiadomia chęć kupna maiących, iż cena pierwszego wywołania Domu Nr. 274 od złp. 2,849 gr. 12; zaś Domu Nr. 309 od złp. 4,465 gr. 20, zacznie się pod temiż samemi warunkami, iakie z poprzednich obwieszczeń w Dzienniku Rządowym Nr. 25 i 28 umieszczonych są wiadome iako to: co do Domu Nr. 274 pierwsza połowa summy z licytacyi wyniknąć maiącey, zapłaconą bydź będzie winna w 14 dniach, od zawiadomienia Plus-Licytanta po zatwierdzeniu Aktu licytacyi przez Senat Rządzący, druga zaś połowa wypłaconą bydź ma, w przeciągu czterech następnych lat, to iest tak, aby Nabywca co rok iedną czwartą część z tey drugiey połowy z procentem opłacił. Co do Domu Nr. 309 pierwsza połowa summy z licytacyi wyniknąć maiącey, tak iak wyżey w 14 dniach winna bydź wniesioną do kassy Głowney, a druga pozostanie przy Realności do lat sześciu, z obowiązkiem płacenia

od niey procentu po 5 od 100. Inne warunki odczytane będą Konkurrentom, w czasie licytacyi, oprocz tego wolne są do przeyrzenia każdemu przed licytacyią w Biórze Wydziału Dochodów Publicznych, termin do odbydź się maiącey publiczney licytacyi w temże Biórze, naznacza się na dzień 3ci Października r. b. godzinę 10 z rana, na którym chęć kupna maiących stawić się zechcą.

W Krakowie d. 25 Sierpnia 1820 roku.

*Grodzicki.*
W zastępstwie Sekretarza *Marcisiewicz*, *Ad. W.*

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. — Upoważniony Uchwałą Senatu Rządzącego z dnia 14 b. m. a Nr. 2827 do publiczney podaie wiadomości, iż w 2 Października r. b. o godzinie 9 z rana odbędzie się publiczna licytacyia sprzedarzy zboża osepowego w Zamku Krakowskim na wsypce znayduiącego się w ilości żyta korcy 1 7 gar. 27, przenicy korcy 21 gar. 2, ięczmienia korcy 3 gar. 28. Grochu korcy 18 gar. 23, rzepaku gar. 10. Za pretium fisci do pierwszego wywołania wzięta będzie cena zboże z poprzedzaiącego targu. Żyto sprzedawane będzie partyiami po 20 lub 30 korcy, każden licytować chcący, złoży dziesiątą część summy szacunkowey takiey partyi zboża, iaka do sprzedania wywołana będzie. Kupiciel po zalicytowaniu zaraz złoży kwotę za zboże na licytacyi ofiarowaną, a zakupione zboże w przeciągu czterech dni wywieść z wsypki będzie obowiązanym.

W Krakowie d. 25 Sierpnia 1820 r.

*Grodzicki.*
*Marciszewicz*, Adjunkt Wydziału.

Z polecenia Trybunału I Jnstancyi dnia 22 Sierpnia r. b. do L. 2412 wyszłego, odbędzie się na dniu 14 b. m. o godzinie 9 ranney w domu pod L. 503 przy ulicy Floryańskiey sytuowanym, Licytacya publiczna ruchomości po niegdy Reginie 1mo Berowey, 2do Voto Bulińskiey pozostałych, iako to: Stolików, Stołków, Kufrów, i t. p. sprzętów domowych, Sukien kobiecych, Pościeli, Szkła, Naczyń stołowych, Sreber i kosztowności. — W Krakowie dnia 6 Września 1820 roku.

*A. Matakiewicz*, Notaryusz.

Dnia 7go miesiąca Września r. b. to iest we Czwartek z rana o godzinie 10tey w mieście Chrzanowie będzie sprzedany kocioł wielki miedziany, równie naczynia browarne iako to: przycierny, kadzie, beczki, i t. d. przez publiczną licytacyią za gotową natychmiast zapłatę. Życzący sobie takowych effektów nabycia podpisany na mieysce i termin zaprasza. W Chrzanowie d. 2 Września 1820.

*Jan Ch. Krukowski*, *Kom. Sąd.*

Podpisany Notaryiusz uwiadomia ninieyszym, że ruchomości po zmarłym Aloyzym Lubińskiem iako to: suknie, bielizna, sprzęty Domowe, ubiory na konie, i t. p. przez licytacyią publiczną za gotowe pieniądze w dniu 13tym Września r. b. o godzinie 9 ranney w Kamienicy przy Rynku pod L. sprzedawane będą.

*J. Rogalski.*

Podpisany ma honor uwiadomić Prześwietną Publiczność, że przeniosłszy mieszkanie swoie z pod Nr. 504, gdzie przez przeciąg lat 3 był zamieszkał, na teraz przy ulicy Mikołayskiey pod Nr. 672 obrane ma mieszkanie, kędy z zaczynaiącym się rokiem szkolnym przyymować będzie uczącą się Młodzież na stancyią i stół. Na żądanie zaś interesowanych Osób, ofiaruie się nauczać wiadomości Języków, i prywatnie powtarzać nauki w Szkołach dawane. Podpisany pochlebia sobie, że Szanowni Obywatele w powierzaniu iego dozorowi Młodzieży, zupełnie swoie zawdą zadowolnienie, ile że staraniem iego będzie, oprocz prywatnego powtarzania Nauk, podawać Młodzieży nayzdrowsze prawidła obyczayności i moralności Chrześciańskiey.

*Franciszek Jansen.*